

การออกแบบหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิต

ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565

A General Education Curriculum Design to Enhance Undergraduate
Characteristics in Accordance with Thailand's Qualifications Standards for
Higher Education B.E. (2022)

ฐิติมา ญาณะวงษา*, ศราวุธ พงษ์ลีรัตน์, เดช สาระจันทร์, สัชนูเศรษฐ์ เรืองเดชสุวรรณ

รังสินีย์ ชื้อเกียรติขจร, รวิปริยา จิระนันทรพร, วลัย ชัยมูล

ธัญวลัย คงวุฒิ, เจนจิรา ถาปินตา

Thitima Yanawongsa*, Sarawut Pongleerat, Detch Sarachan, Satchuset Raungdessuwon

Rangsinee Suekiattikajon, Ravipreeya Jiranantharaporn, Walai Chaimoon

Tanwalai Kongwut, Janejira Thapinta

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

120 ถนนมหิดล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50100 ประเทศไทย

The Far Eastern University

120 Mahidol Road, Muang District, Chiang Mai Province, 50100, Thailand

รับบทความ: 23 กรกฎาคม 2568

ปรับปรุงบทความ: 15 กันยายน 2568

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 22 กันยายน 2568

บทคัดย่อ

การออกแบบหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ออกแบบหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2565 และ 2) ประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยดำเนินการวิจัยใน 3 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาผลลัพธ์การเรียนรู้ และวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาและข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวม 88 คน และสนทนากลุ่มเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของผลลัพธ์การเรียนรู้โดยคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 10 คน ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ขั้นตอนที่ 3 ประเมิน

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ

อีเมล: thitima@feu.edu

หลักสูตรโดยประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบหลักสูตรฯ และประเมินคุณค่า คุณภาพ และคุณประโยชน์ของรายวิชาในหลักสูตรฯ โดยผู้เชี่ยวชาญภายนอก และผู้บริหาร คณาจารย์ที่มี ภาระงานสอนวิชาศึกษาทั่วไปและมีประสบการณ์การสอนในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาศึกษาทั่วไปไม่น้อยกว่า 3 ปี รวมทั้งหมด 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 2) แบบสอบถามความคิดเห็น 3) แบบสนทนากลุ่ม 4) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ หลักสูตร และ 5) แบบประเมินคุณค่า คุณภาพและคุณประโยชน์ของรายวิชาในหลักสูตร วิเคราะห์ข้อมูลโดย การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ปรัชญา วัตถุประสงค์ และผลลัพธ์การเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร การจัด กระบวนการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ โดยประกอบด้วย 4 กลุ่มรายวิชา ได้แก่ กลุ่มรายวิชาที่ส่งเสริม การเป็นผู้ประกอบการ กลุ่มรายวิชาที่ส่งเสริมการใช้ภาษาและการสื่อสาร กลุ่มรายวิชาที่ส่งเสริมการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์อย่างมีประสิทธิภาพและกลุ่มรายวิชาที่ส่งเสริมการเป็นผู้ใฝ่รู้ การจัดการ ตนเอง และความเป็นพลเมือง และ 2) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบ หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีความเหมาะสม และความเป็นได้เฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ รายวิชาในหลักสูตรฯ มีคุณค่า คุณภาพ และคุณประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ

หลักสูตรศึกษาทั่วไป คุณลักษณะบัณฑิต มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ การออกแบบ หลักสูตร

Received: July 23, 2025

Revised: September 15, 2025

Accepted: September 22, 2025

Abstract

This research on designing a general education curriculum to enhance graduate attributes according to Thailand's National Qualifications Framework for Higher Education B.E. 2565 aimed to: 1) design a general education curriculum to enhance graduate attributes at Far Eastern University according to Thailand's National Qualifications Framework for Higher Education B.E. 2565, and 2) evaluate the general education curriculum. The research was conducted in three phases. Phase 1 involved studying learning outcomes and analyzing educational data and relevant background information to establish learning outcomes for the general education curriculum. Data were collected from 88 stakeholders across various related groups, followed by focus group discussions with 10 members of the general education curriculum development committee to consider the appropriateness of the learning

outcomes. Phase 2 focused on designing the general education curriculum. Phase 3 involved curriculum evaluation by assessing the appropriateness and feasibility of curriculum components and evaluating the value, quality, and benefits of individual courses within the curriculum. This evaluation was conducted by external experts, administrators, and faculty members with general education teaching responsibilities and a minimum of three years of experience in general education curriculum instruction, totaling 10 participants. The research instruments included: 1) document and data analysis forms, 2) opinion questionnaires, 3) focus group discussion forms, 4) curriculum appropriateness and feasibility evaluation forms, and 5) course value, quality, and benefit evaluation forms. Data were analyzed using means, standard deviations, and content analysis. The research findings revealed that: 1) the developed general education curriculum to enhance graduate attributes according to Thailand's National Qualifications Framework for Higher Education B.E. 2565 comprised general information, philosophy, objectives, learning outcomes, curriculum structure, learning process organization, and learning assessment. The curriculum consisted of four course groups: courses promoting entrepreneurship, courses enhancing language and communication skills, courses promoting effective use of digital technology and artificial intelligence, and courses promoting lifelong learning, self-management, and citizenship; and 2) the evaluation results showed that the appropriateness and feasibility of the general education curriculum components were at a high level overall, and the courses within the curriculum demonstrated high levels of value, quality, and benefits overall.

Keywords

General education curriculum, Graduate attributes, National Higher Education Qualifications Framework, Curriculum design

บทนำ (Introduction)

การศึกษาระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อนของสังคมโลก เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดจากปัญญาประดิษฐ์ (AI) เทคโนโลยีดิจิทัล ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไร้พรมแดน สถาบันอุดมศึกษาในฐานะสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่กำลังก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ในหลากหลายสาขาวิชาชีพ จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนากำลังคนขั้นสูงที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางและเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งปัจจุบันความต้องการของ

ตลาดแรงงานไม่เพียงแต่ต้องการบัณฑิตที่มีความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังต้องการบัณฑิตที่มีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2564, 7-8) เป็นผู้ตระหนักรู้ถึงการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา สามารถสร้างโอกาสและคุณค่าให้ตนเองและสังคม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและมีคุณค่าของสังคม

ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาแรงงาน รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพของบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษา ดังเห็นได้จากประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 ได้กำหนดกรอบมาตรฐานการศึกษาที่เน้นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ (Outcome-Based Education) โดยกำหนดให้โครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรี ประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งมีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต ตามกรอบมาตรฐานนี้ ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติและบริบทโลก ประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) จริยธรรม (Ethics) และคุณลักษณะบุคคล (Character) โดยมีความรู้ที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ที่เกิดจากหลักสูตรสำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล และความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ฝึกฝนปฏิบัติเพื่อพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพและพัฒนาสังคม ตลอดจนมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความเป็นผู้มีคุณธรรมและจรรยาบรรณ และบุคลิกภาพและค่านิยมที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะของสถาบัน (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565, 28-29)

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 เป็นหมวดวิชาที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ให้พร้อมสำหรับโลกในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้เป็นบุคคลผู้ใฝ่รู้และมีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน เป็นผู้ตระหนักรู้ถึงการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา เป็นผู้ที่สามารถสร้างโอกาสและคุณค่าให้ตนเองและสังคม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก เป็นบุคคลที่ดำรงตนเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีจริยธรรมและยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง รู้คุณค่าและรักษาชาติกำเนิด ร่วมมือรวมพลังเพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคม" (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565, 15) หมวดวิชาศึกษาทั่วไปจึงมีความสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และพร้อมก้าวสู่สังคม โดยมุ่งเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง เข้าใจและเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ ใส่ใจต่อความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรมพร้อมให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์

ในระยะเวลาที่ผ่านมา การจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในประเทศไทยยังพบปัญหามากมายสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี ได้แก่ 1) ปัญหาในด้านความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย ผู้เรียนและผู้สอนยังขาดความเข้าใจที่ชัดเจนถึงวัตถุประสงค์และความสำคัญของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 2) รูปแบบและเนื้อหาของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและ

ตลาดแรงงานในปัจจุบัน และ 3) ปัญหาของผู้เรียนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะคณะ/สาขาวิชาที่แตกต่างกัน และผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร ดังนั้น ความมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความเป็นมนุษย์ที่พร้อมสำหรับโลกในปัจจุบันและอนาคต มีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลกตามเจตนารมณ์ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปจึงไม่บรรลุผลสำเร็จเท่าที่ควร (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2562, 30-38; ญัฐพงษ์ พรหมวงษ์ และ อัจฉรา ศรีพันธ์, 2564, 121)

ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี จึงต้องให้ความสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 และเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ตลอดจนเพื่อให้การจัดการศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อผู้เรียน โดยสถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต และต้องแสดงการวัดและประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปได้อย่างชัดเจน

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น มีปรัชญา “เลิศคุณธรรม ล้ำปัญญา สร้างคุณค่าคนสมบูรณ์” เป็นสถาบันที่มีปณิธานมุ่งมั่นที่จะพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีความรู้ มีจิตสำนึกและสมรรถนะของความเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณธรรม มีปัญญา เพื่อเป็นคนที่สมบูรณ์ ภายใต้วิสัยทัศน์ “มหาวิทยาลัยดิจิทัล ที่สร้างสรรค์สมรรถนะแห่งอนาคตสำหรับผู้เรียนทุกช่วงชีวิตด้วยนวัตกรรมที่เข้าถึงง่ายและพร้อมใช้งานในสังคมแห่งการประกอบการ” มหาวิทยาลัยได้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินการพัฒนาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 และตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

ดังนั้น อาจารย์หมวดวิชาศึกษาทั่วไปจึงได้ร่วมกันออกแบบและพัฒนาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565 เพื่อเปลี่ยนแปลงผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาตามการเปลี่ยนแปลงของระบบอุดมศึกษาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคต อันจะนำไปสู่การพัฒนาบัณฑิตรุ่นใหม่ของมหาวิทยาลัยให้เป็น “คนสมบูรณ์” ที่มีคุณลักษณะผู้ประกอบการ มีทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และสามารถจัดการตนเองได้ดี และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งที่สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณธรรมและสร้างคุณค่าให้กับสังคมตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปต่อไป

วัตถุประสงค์ (Research Objectives)

1. เพื่อออกแบบหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565

2. เพื่อประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตมหาวิทยาลัย
พาร์อิสเทอร์น ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565

ทบทวนวรรณกรรม (Literature Reviews)

หมวดวิชาศึกษาทั่วไปและมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565

ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 ได้กำหนดให้โครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรีประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และกำหนดนิยามความหมายของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง “หมวดวิชาที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ให้พร้อมสำหรับโลกในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้เป็นบุคคลผู้ใฝ่รู้และมีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน เป็นผู้ตระหนักรู้ถึงการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา เป็นผู้ที่สามารถสร้างโอกาสและคุณค่าให้ตนเองและสังคม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก เป็นบุคคลที่ดำรงตนเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีจริยธรรมและยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง รู้คุณค่าและรักษาชาติกำเนิด ร่วมมือรวมพลังเพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคม” โดยอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต และต้องแสดงการวัดและประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปอย่างชัดเจน และตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติและบริบทโลก ประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่

1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ที่เกิดจากหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติหรือต่อยอด ความรู้ในการประกอบอาชีพ ดำรงชีพ อยู่ร่วมกันในสังคม และพัฒนาอย่างยั่งยืน สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

2) ทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดความคล่องแคล่ว ว่องไว และชำนาญ เพื่อพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพหรือวิชาการ พัฒนาตนและพัฒนาสังคม สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

3) จริยธรรม (Ethics) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำระดับบุคคลที่สะท้อนถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตน ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น

4) คุณลักษณะบุคคล (Character) หมายถึง บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และค่านิยมที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะศาสตร์วิชาชีพ และสถาบัน โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้และการฝึกประสบการณ์จากหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมกับแต่ละระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหมวดวิชาศึกษาทั่วไปพบว่า มีหมวดวิชาศึกษาทั่วไปรากฐานจากแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างองค์รวม โดยครอบคลุมทั้งการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรและการประเมินผล การศึกษาพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การบริหารจัดการในสถานศึกษา การวิจัยเชิงพยากรณ์และวิเคราะห์เชิงสาเหตุ รวมถึงการวิจัยเชิงปฏิบัติ ผลการวิจัยที่สำคัญชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรที่พัฒนาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ควรเน้นการบูรณาการเชิงประสบการณ์ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย แม้ว่าผู้เรียนจะยังมีข้อจำกัดในการเข้าใจจุดมุ่งหมายการเรียน ทำให้จำเป็นต้องพัฒนาการออกแบบกระบวนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทสังคมและการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะทุกด้านทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม พร้อมทั้งทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการรับผิดชอบต่อสังคม

แนวคิดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์

การศึกษาที่เน้นผลลัพธ์เป็นการจัดทุกสิ่งทุกอย่างในระบบการศึกษาเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนสามารถทำในสิ่งที่สำคัญและจำเป็นได้ หลังจากจบประสบการณ์การเรียนรู้ (Spady, 1994, 4) ดังนั้นการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ จึงเริ่มจากการกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนสามารถทำได้เมื่อผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ จากนั้นจึงออกแบบการประเมินผลและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ตั้งกำหนดไว้

โดยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ตั้งแต่ระดับหลักสูตรจนถึงระดับรายวิชา โดยการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ระดับหลักสูตร หมายถึง การจัดการศึกษาโดยการบริหารจัดการหลักสูตร โดยกำหนดผลการเรียนรู้ที่เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ที่สำคัญ คือ สมรรถนะอันประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ความสามารถ เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ และมีทัศนคติต่อความเป็นวิชาชีพของตนเองมากกว่าการเน้นที่กระบวนการจัดการศึกษา (สุรีย์ จินเรือง และคณะ, 2561, 209) ส่วนการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ระดับรายวิชา หมายถึง การจัดการศึกษาที่มีการวางโครงสร้างและกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลไว้เป็นอย่างดี ผู้สอนมีหน้าที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุผลการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะเฉพาะ ความรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้ (Sessums, 2016; สุรีย์ จินเรือง และคณะ, 2561, 209)

การออกแบบหลักสูตรบนพื้นฐานของผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ

- 1) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes)
- 2) วิธีการวัดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Assessment Method)
- 3) ศาสตร์การสอน (Pedagogy) และกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities) หรือ การดำเนินการเรียนการสอน (Teaching/Learning Approaches)

ซึ่งปัจจัยทั้งสามจะต้องออกแบบให้สอดคล้องไปในแนวเดียวกันอย่างสร้างสรรค์ (Constructive Alignment) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และประเมินได้ ซึ่งเป็น

การออกแบบองค์ประกอบของหลักสูตร

การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ จากผู้ใช้บัณฑิต ข้อมูลจากบัณฑิต ทิศทางและนโยบายการขับเคลื่อนสถาบันและหน่วยงานต้นสังกัด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถาบัน รวมทั้งผลการประเมินหลักสูตรในปีการศึกษาที่ผ่านมาแล้ว จะนำมาสู่การกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญในหลักสูตร (Saylor & Alexander, 1974, 265; Oliva, 2001, 151; มาร์ต พัฒนาผล, 2558, 4; สมเกียรติ อินทสิงห์ และคณะ, 2560, 37) ได้แก่ 1) ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร 2) การกำหนดรายวิชา (Courses) และผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชา (Course Learning Outcomes: CLOs) 3) การคัดสรรเนื้อหาสาระ (Content) ที่สำคัญและจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนในหลักสูตร 4) การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activity) และการวัดและประเมินผล (Measurement and Evaluation) ในแต่ละรายวิชาให้เชื่อมโยง (Align) กับ CLOS ของรายวิชา โดยกิจกรรมการเรียนรู้ควรใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตลอดจนการคัดสรรวิธีการวัดและประเมินผลที่ผสมผสานหลากหลายรูปแบบ เพื่อช่วยพัฒนาและสะท้อนความสำเร็จของผู้เรียนตาม CLOs ของรายวิชาที่กำหนดไว้

ดังนั้น การออกแบบหลักสูตรจึงต้องมีการวางแผนหลักสูตร (Curriculum Planning) ที่มีความเชื่อมโยงกันตลอดแนว ระหว่างจุดมุ่งหมาย มวลประสบการณ์และการประเมินผลหลักสูตร (Curriculum Improvement) ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนของการออกแบบหลักสูตรได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้สำหรับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร จากการศึกษา วิจัย หรือลงพื้นที่สำรวจและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยพิจารณาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ชุมชน สิ่งแวดล้อม ตลาดแรงงาน และทักษะที่จำเป็นในอาชีพที่ต้องการ รวมถึงสำรวจความต้องการหลังจบการศึกษา เพื่อนำไปสู่การจัดโครงสร้างหลักสูตรต่อไป เพื่อสรุปและกำหนดความต้องการ หรือความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายที่จะทำการสร้างและพัฒนาหลักสูตรนำไปสู่การกำหนดชื่อหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักสูตร และผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดรูปแบบหลักสูตร หลังจากศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความจำเป็นในการสร้างหลักสูตรแล้ว วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบหลักสูตร โดยออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่จะนำไปใช้ เช่น ในบริบทของสถานศึกษาต้องจัดรูปแบบของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด สาขาวิชา และตลาดแรงงาน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร เมื่อร่างหลักสูตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนจะนำหลักสูตรไปใช้ต้องตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเพื่อศึกษาความเป็นไปได้พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขบางส่วนก่อนนำไปใช้จริง

การออกแบบและจัดทำเอกสารหลักสูตร ควรมีข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากขั้นตอนวิเคราะห์สิ่งกำหนดหลักสูตรมาสนับสนุนการกำหนดองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรและมีความเชื่อมโยงตลอดแนว (Alignment) ระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

การวิพากษ์และการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็น การพิจารณาตัดสินคุณค่าหรือคุณภาพของหลักสูตรที่ได้รับการออกแบบ เป็นการค้นหาจุดอ่อนหรือ ข้อบกพร่องของหลักสูตรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข การประเมินตรวจสอบหลักสูตรจะสะท้อนถึงความเป็นไปได้ ของการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ความเหมาะสมของผลลัพธ์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กระบวนการจัด ประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียน และลักษณะการวัดและประเมินผล ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการประเมินหลักสูตร จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพสูงขึ้นต่อไป ในการประเมินหลักสูตรของผู้วิจัยที่ออกแบบ และพัฒนาขึ้นมีการวิพากษ์และการประเมินหลักสูตรตามหลักการที่สำคัญ (สมเกียรติ อินทสิงห์ และคณะ, 2563, 38-39) ดังนี้

ด้านคุณค่า (Value) กระบวนวิชาที่ดี ต้องประมวลแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่สำคัญของศาสตร์ นั้น ๆ ไว้อย่างครบถ้วนและเหมาะสม

ด้านคุณภาพ (Quality) กระบวนวิชาที่ดี ต้องจัดเรียงลำดับของเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม มีความ สอดคล้องและสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ

ด้านคุณประโยชน์ (Utility) กระบวนวิชาที่ดี ต้องมีประโยชน์สำหรับผู้เรียน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ได้จริง

โดยการวิพากษ์หลักสูตรตามกรอบ 3 คุณ ผู้ประเมินสามารถวิพากษ์หลักสูตรได้ ดังนี้

- 1) ด้านคุณค่า เนื้อหาสาระ ในกระบวนวิชาประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่สำคัญควรค่า แก่การเรียนรู้ น่าสนใจ
- 2) ด้านคุณภาพองค์ประกอบต่าง ๆ ในหลักสูตรสอดคล้องกันจัดเรียงลำดับอย่างเหมาะสม และ สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบประเด็นที่จัดให้เรียนรู้
- 3) ด้านคุณประโยชน์ ในหลักสูตรมีประโยชน์ และสามารถประยุกต์ใช้ในบริบทของผู้เรียนแต่ละคน ได้

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหมวดวิชาศึกษาทั่วไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2565 แนวคิดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ การออกแบบหลักสูตร และการประเมินหลักสูตร ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการออกแบบที่เป็นระบบ โดย เริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ การออกแบบโครงสร้าง หลักสูตรและรายวิชาที่มีความเชื่อมโยงตลอดแนว (Constructive Alignment) และการประเมินหลักสูตรใน ด้านคุณค่า คุณภาพ และคุณประโยชน์ ซึ่งองค์ความรู้เหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่การวิจัยครั้งนี้ เพื่อ ออกแบบหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่เสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นให้ สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565 และประเมินหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้

สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะครบถ้วนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ทักษะ จริยธรรม และคุณลักษณะบุคคล

วิธีการวิจัย (Research Methodology)

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาผลลัพธ์การเรียนรู้ และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ชุมชน สิ่งแวดล้อม ตลาดแรงงาน และทักษะที่จำเป็นในอาชีพที่ต้องการ ความเป็นมาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และนักศึกษาในหลักสูตรระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น รวมทั้งมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 และรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

1.2 ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสอบถาม ได้แก่ อธิการบดี 1 คน และรองอธิการบดี 1 คน ผู้บริหารระดับคณะ 3 คน ผู้บริหารระดับสาขาวิชา 11 คน ผู้ใช้บัณฑิต 11 คน นักศึกษา 44 คนและศิษย์เก่า 11 คน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ 6 คน รวม 88 คน

1.3 ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากข้อ 1.1 และ 1.2 โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 10 คน ประเด็นการสนทนากลุ่ม เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของผลลัพธ์การเรียนรู้ (ร่าง) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล โดยการวิเคราะห์ความเหมาะสมของผลลัพธ์การเรียนรู้ และความสามารถที่คาดหวังตามผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้งรายด้านและภาพรวม พร้อมทั้งพิจารณาความครอบคลุมตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565 (ปริญญาตรี) และนำมากำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (ร่าง) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ประกอบด้วย ด้านจริยธรรม (Ethics) ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skills) และด้านคุณลักษณะบุคคล (Character) โดยนำเสนอในรูปแบบตารางผลลัพธ์การเรียนรู้ และนำมาเป็นกรอบในการกำหนดวัตถุประสงค์ และพัฒนา (ร่าง) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 1

1. แบบวิเคราะห์เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ที่มา/แหล่งข้อมูล ประเด็นการวิเคราะห์ด้านต่าง ๆ (เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ชุมชน สิ่งแวดล้อม ตลาดแรงงาน) ทักษะและคุณลักษณะทั่วไป (Generic Skills) ที่จำเป็น ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิ 4 ด้าน (จริยธรรม ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะบุคคล) แนวทาง/แนวปฏิบัติที่ดีที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

2. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับบัณฑิต โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (สถานะ ตำแหน่ง ประสบการณ์) ความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะและคุณลักษณะทั่วไป ที่จำเป็นสำหรับบัณฑิต ความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะเฉพาะสำหรับบัณฑิต ระดับคณะ/สาขาวิชา ความคาดหวังต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และรายวิชาในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ ซึ่งผ่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน นำรายการข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 มาใช้ตลอดจนปรับปรุงบางรายการตามคำแนะนำเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แล้วนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

3. แบบสนทนากลุ่มเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของผลลัพธ์การเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม คำถามหลัก (Main Questions) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของ (ร่าง) ผลลัพธ์การเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป คำถามสำรวจ (Probing Questions) เพื่อขยายความและทำความเข้าใจเชิงลึกคำถามเกี่ยวกับความครอบคลุมตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2565 คำถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของผลลัพธ์การเรียนรู้ 4 ด้าน (จริยธรรม ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะบุคคล) และแนวทางการบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผ่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน นำรายการข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 มาใช้ตลอดจนปรับปรุงบางรายการตามคำแนะนำเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แล้วนำแบบสนทนากลุ่มมาใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1

1. ผู้วิจัยการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบวิเคราะห์เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการออกแบบหลักสูตร ใช้เทคนิคการกำหนดหน่วยความหมาย (Unitization) และกำหนดรหัส (Coding) ของคำ ข้อความ หรือประโยคที่สื่อความหมายเกี่ยวกับสมรรถนะครูจากตัวบท ต่อจากนั้นจึงจัดกลุ่มหรือจัดหมวดหมู่ของหน่วยความหมายหรือประเด็นสาระที่มีความหมายร่วมกัน (Categorization) โดยใช้ตารางที่เปรียบเทียบประเด็นความเหมือนและความแตกต่าง

2. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับบัณฑิต โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) สำหรับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะและคุณลักษณะทั่วไป อัตลักษณ์ของบัณฑิต ทักษะเฉพาะ คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และรายวิชาในหลักสูตร ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและความคิดเห็นแบบปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดกลุ่มและจำแนกข้อมูลตามประเด็นสำคัญ สร้างหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ และสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาหลักสูตร พร้อมทั้งตรวจสอบความสอดคล้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลระหว่างกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและครอบคลุมสำหรับการออกแบบหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

3. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ดังนี้

1) จัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นความเหมาะสมของผลลัพธ์การเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะบุคคล ตามความครอบคลุมตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2565 และจัดกลุ่มข้อมูลตามข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา

2) กำหนดรหัสสำหรับข้อมูลที่สำคัญตามประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความเหมาะสมด้านจริยธรรม (E = Ethics) ความเหมาะสมด้านความรู้ (K = Knowledge) ความเหมาะสมด้านทักษะ (S = Skills) ความเหมาะสมด้านคุณลักษณะบุคคล (C = Character) ความครอบคลุมตามมาตรฐาน (ST = Standard) และ ข้อเสนอแนะ (SG = Suggestion)

3) วิเคราะห์ความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ระบุประเด็นที่มีความเห็นตรงกันและแตกต่างกัน สังเคราะห์ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงผลลัพธ์การเรียนรู้ และตีความข้อมูลตามบริบทของมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565

4) ดำเนินการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้เทคนิค Triangulation ผ่านการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และใช้วิธีการ Member Checking โดยให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มตรวจสอบความถูกต้องของการตีความข้อมูลที่สำคัญ

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบหลักสูตรหมวดวิชาชีพศึกษาทั่วไป

ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลผลการวิเคราะห์เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และผลการตอบแบบสอบถาม ในขั้นตอนที่ 1 มาศึกษา รวบรวมความคิดเห็น แล้วนำมาประมวลและสังเคราะห์ร่างหลักสูตรฯ โดยพัฒนาขึ้นตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 และรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 โดยผู้วิจัยดำเนินการออกแบบและประเมินคุณภาพหลักสูตร มีขั้นตอนย่อยดังนี้

2.1 วิเคราะห์สถานการณ์ภายนอกหรือการพัฒนาที่จำเป็นต้องนำมาพิจารณาในการพัฒนาหลักสูตร

2.2 สังเคราะห์ผลจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับบัณฑิต ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นและนำข้อเสนอแนะ 2 ด้าน ประกอบด้วย ประเด็นความเห็นด้านกลุ่มทักษะและคุณลักษณะที่สำคัญ และประเด็นความเห็นด้านหลักสูตรหมวดวิชาชีพศึกษาทั่วไป

2.3 สังเคราะห์ข้อมูลของผลการวิเคราะห์เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวมถึงผลการสอบถาม มาสังเคราะห์เป็นปรัชญา และความสำคัญของหลักสูตร

2.4 นำปรัชญา ความสำคัญของหลักสูตรมาสังเคราะห์และเชื่อมโยงสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2.5 สังเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้จากองค์ประกอบกลุ่มทักษะและสมรรถนะที่สำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการสนทนากลุ่มได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น (PLOs)

2.6 เชื่อมโยงทักษะและสมรรถนะที่สำคัญ และผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) ที่กำหนดเพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์การ และมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

2.7 การกำหนดรายวิชา และผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชา (CLOs) โดยเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรที่กำหนด และโดยใช้การกระจายความรับผิดชอบของรายวิชาในหลักสูตร เพื่อพิจารณาภาพรวมของการเชื่อมโยงไปสู่ความสอดคล้องของรายวิชา กับผลลัพธ์การเรียนรู้ และมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

2.8 ทำการออกแบบคัดสรรเนื้อหาสาระ (Content) ที่สำคัญและจำเป็นในการพัฒนานักศึกษาในหลักสูตร ซึ่งแตกต่างกันตามธรรมชาติของหมวดวิชา ดังนี้

2.9 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activity) และการวัดและประเมินผล (Measurement and Evaluation) ในแต่ละรายวิชาให้เชื่อมโยง (Align) กับ CLOs ของรายวิชา โดยมีขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1) กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชาอย่างเป็นลำดับ เพื่อเป็นกรอบในการจัดการเรียนการสอน

2) กำหนดหลักฐานและวิธีวัดประเมินผลการเรียนรู้ (Determine Acceptable Evidence of Learning) ระบุเครื่องมือที่ใช้วัดประเมินผลและวิธีการวัดประเมินผล โดยเน้นการวัดจากพฤติกรรมการเรียนรู้ รวบยอด (Performance Assessment) เพื่อประเมินว่านักศึกษาสามารถแสดงสมรรถนะ และพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เป็นผลมาจากการมีความรู้ ความรู้ ทักษะ จริยธรรมและคุณลักษณะตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ด้วยวิธีการประเมินอย่างหลากหลาย และมีความต่อเนื่องจนจบสิ้นกระบวนการเรียนรู้จัดขึ้นตามรายละเอียดของรายวิชา

3) วางแผนการจัดกิจกรรมและเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของรายวิชาเพื่อให้นักศึกษาบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้และมีชิ้นงาน/ภาระงาน ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน โดยกำหนดขอบเขต และลำดับของหัวข้อ ประเด็นเนื้อหาสาระของรายวิชา วางแผนการจัดกิจกรรมและเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษามีความรู้ ทักษะ จริยธรรมและคุณลักษณะตามที่มาตรฐานกำหนดไว้

2.10 จัดทำรายละเอียดของรายละเอียดของรายวิชา (Course Specification) ให้มีความครบถ้วนทุกองค์ประกอบในภาพรวม

2.11 นำ (ร่าง) หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปให้คณะกรรมการคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมและความครบถ้วนในภาพรวม และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยดำเนินการนำ (ร่าง) หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมาดำเนินการวิพากษ์และประเมินหลักสูตร มีขั้นตอนย่อยดังนี้

3.1 การตรวจสอบคุณภาพของ (ร่าง) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญภายนอกจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ รวม 3 คน และผู้บริหาร คณาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยผู้บริหาร คณาจารย์ที่มีภาระงานสอนวิชาศึกษาทั่วไปและมีประสบการณ์การสอนในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปอย่างละไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 7 คน รวมทั้งหมด 10 คนร่วมกันประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรโดยพิจารณาจากองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

หมวดที่ 2 ปรัชญา วัตถุประสงค์ และผลลัพธ์การเรียนรู้

หมวดที่ 3 โครงสร้างหลักสูตร

หมวดที่ 4 การจัดกระบวนการเรียนรู้

หมวดที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้

3.2 นำรายละเอียดของรายวิชา (Course Specification) ทั้งหมดในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกจากสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ รวม 3 คน และผู้บริหาร คณาจารย์ที่มีภาระงานสอนวิชาศึกษาทั่วไปและมีประสบการณ์การสอนในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาศึกษาทั่วไปอย่างละไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 7 คน รวมทั้งหมด 10 คน ร่วมกันประเมินคุณค่า คุณภาพ และคุณประโยชน์ของรายวิชาในหลักสูตร โดยพิจารณาจากองค์ประกอบรายละเอียดของรายวิชา (Course Specification) ได้แก่ 1) ชื่อวิชา 2) หน่วยกิต 3) คำอธิบาย 4) ผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา 5) ความเชื่อมโยงของผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา กับผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (6) กิจกรรมการเรียนรู้ 7) จำนวนชั่วโมงบรรยาย/ปฏิบัติ 8) วิธีการประเมินการเรียนรู้ 9) เครื่องมือและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน และ 10) สื่อและแหล่งการเรียนรู้

3.3 นำผลการประเมินหลักสูตรและผลการประเมินรายวิชามาวิเคราะห์และประมวลพร้อมปรับปรุงหลักสูตรและรายวิชาตามข้อเสนอแนะ

3.4 จัดทำหลักสูตรหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปให้มีความสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนที่ 3 ประกอบด้วย 2 เครื่องมือ ได้แก่

1. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และประเด็นวิพากษ์เพิ่มเติม ให้ครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสูตร โดยแบบประเมินผ่านการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ แต่ละข้อรายการ 0.60-1.00 และทำการปรับปรุงบางรายการข้อคำถามตามคำแนะนำ

2. แบบประเมินคุณค่า คุณภาพและคุณประโยชน์ของรายวิชาในหลักสูตรหมวดวิชาชีพศึกษาทั่วไป เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และประเด็นวิพากษ์เพิ่มเติม ให้ครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสูตร โดยผู้วิจัยได้ระบุ ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรและคำอธิบายรายวิชาทุกรายวิชาไว้ในแบบประเมินด้วยเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาและวิพากษ์อย่างถี่ถ้วน โดยผ่านการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ แต่ละข้อรายการ 0.60-1.00 และทำการปรับปรุงบางรายการข้อคำถามตามคำแนะนำ

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 3

1. ข้อมูลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และผู้วิจัยสรุปผลการประเมินหลักสูตร และข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนข้อคิดเห็นเพิ่มเติมนำมาแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรฯ เพื่อพัฒนาเป็นหลักสูตรหมวดวิชาชีพศึกษาทั่วไป ฉบับสมบูรณ์

2. ข้อมูลการประเมินรายวิชาในหลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีคุณค่า คุณภาพ และคุณประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีคุณค่า คุณภาพ และคุณประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีคุณค่า คุณภาพ และคุณประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีคุณค่า คุณภาพ และคุณประโยชน์อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีคุณค่า คุณภาพ และคุณประโยชน์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบประเมินรายวิชาในหลักสูตรฯ ตามกรอบ 3 คุณใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และผู้วิจัยสรุปผลการประเมินรายวิชาในหลักสูตรฯ ตามกรอบ 3 คุณ และข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนข้อคิดเห็นเพิ่มเติม นำมาแก้ไขปรับปรุงรายละเอียดรายวิชาหลักสูตรฯ เพื่อพัฒนาให้เป็นรายวิชาของหลักสูตรหมวดวิชาชีพศึกษาทั่วไปที่สมบูรณ์ต่อไป

ผลการวิจัย (Results)

1. ผลการออกแบบหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565 กำหนดให้การเป็นผู้ประกอบการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ การเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และการจัดการตนเอง และความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งเป็นทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นของผู้เรียนในรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้ข้ามสาขาวิชา และจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นสามารถพัฒนาสู่การจัดการสอนแบบโมดูลที่สมบูรณ์ได้ในอนาคต โดยหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีความครอบคลุมตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 และมีกำหนดสาระสำคัญของหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่รู้ และมีทักษะที่จำเป็นในการทำงานในโลกปัจจุบันและอนาคต สามารถบูรณาการองค์ความรู้สหวิทยาการมาประยุกต์ใช้ในการเรียน การดำเนินชีวิต และการทำงาน ใช้ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีคุณลักษณะผู้ประกอบการสมัยใหม่ที่มีคุณธรรม จริยธรรม สำนึกสาธารณะ และความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Program Learning Outcomes: PLOs)

- PLO1 ประเมินโอกาสทางธุรกิจและนำเสนอแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมได้อย่างสร้างสรรค์
- PLO2 มีทักษะในการสื่อสารที่ถูกต้องและเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม
- PLO3 วิเคราะห์สารสนเทศและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้และการทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- PLO4 แสดงออกถึงคุณธรรม จริยธรรม สำนึกสาธารณะ และความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

โครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ประกอบด้วย 4 กลุ่มรายวิชา

1. รายวิชาที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ	6 หน่วยกิต
2. รายวิชาที่ส่งเสริมการใช้ภาษาและการสื่อสาร	4 หน่วยกิต
3. รายวิชาที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์อย่างมีประสิทธิภาพ	10 หน่วยกิต
4. รายวิชาที่ส่งเสริมการเป็นผู้ใฝ่รู้ การจัดการตนเอง และความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	4 หน่วยกิต

ตารางที่ 1

ตารางแสดงความเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้กับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

ผลลัพธ์การเรียนรู้ หมวดวิชาศึกษา ทั่วไป	มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565				รายวิชาที่รับผิดชอบ หลัก
	ความรู้	ทักษะ	จริยธรรม	คุณลักษณะ	
PLO1 ประเมินโอกาสทางธุรกิจและนำเสนอแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมได้อย่างสร้างสรรค์	- รูปแบบการประกอบธุรกิจ - กรอบความคิดของผู้ประกอบการ - การเงินและการลงทุน - นวัตกรรมและความเป็นผู้ประกอบการ	- ทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ - ทักษะการคิดเชิงออกแบบและนวัตกรรม - ทักษะการนำเสนอ	- รับผิดชอบ - ซื่อสัตย์สุจริต	- ผู้ประกอบการ - มีจิตบริการ	- การพัฒนาบุคลากรภาพและการปรับตัวเพื่อการเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ - การวางแผนและการจัดการธุรกรรมทางการเงิน - ผู้ประกอบการดิจิทัล
PLO2 มีทักษะในการสื่อสารที่ถูกต้องและเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม	- ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน - ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการสมัครงาน	- ทักษะการสื่อสาร		- ใฝ่เรียนรู้ - กล้าแสดงออก - มีมารยาททางสังคม	- ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน - ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการสมัครงาน
PLO3 วิเคราะห์สารสนเทศและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ	- การออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานเพื่อการสื่อสาร - การออกแบบนวัตกรรมบริบทเชิงพื้นที่ - การเล่าเรื่องผ่านสื่อดิจิทัล - เทคโนโลยีสื่อประสม	- ทักษะการจัดการข้อมูล - ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล - ทักษะการสื่อสาร - ทักษะทางสังคม	- ซื่อสัตย์สุจริต - รับผิดชอบ	- รู้เท่าทันสื่อ - กล้าแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์ - มีวิจรรย์ญาณ	- ศิลปะดิจิทัลเพื่อการสื่อสารสร้างสรรค์ - เทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ - การออกแบบนวัตกรรมบริบทเชิงพื้นที่อย่างสร้างสรรค์ - การเล่าเรื่องบนโลกดิจิทัล เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการทำงาน

ตารางที่ 1

ตารางแสดงความเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้กับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 (ต่อ)

ผลลัพธ์การเรียนรู้ หมวดวิชาศึกษา ทั่วไป	มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565				รายวิชาที่รับผิดชอบ หลัก
	ความรู้	ทักษะ	จริยธรรม	คุณลักษณะ	
PLO4 แสดงออกถึง คุณธรรม จริยธรรม สำนึกสาธารณะ และ ความเป็นพลเมืองที่ เข้มแข็ง	- คุณธรรมจริยธรรม พื้นฐานในการ ดำเนินชีวิต การ ทำงาน และการ อยู่ร่วมกับผู้อื่น - SDGs - สังคมพหุ วัฒนธรรม - ภัยพิบัติ		- ซื่อสัตย์สุจริต - รับผิดชอบต่อ ตนเอง และสังคม - เคารพสิทธิ ผู้อื่น - ดูแล สิ่งแวดล้อม - ช่วยเหลือ ชุมชน	- รู้เท่าทันการ เปลี่ยนแปลง - กล้าแสดง ความคิด สร้างสรรค์ - มีวิจรรย์ญาณ	- การบริหารจัดการ ตนเองสู่ความสำเร็จ - การเตรียมรับมือภัย พิบัติในโลกสมัยใหม่ - และสอดแทรกในทุก รายวิชา

2. ผลการประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิต
มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565

ตารางที่ 2

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรฯ

องค์ประกอบหลักสูตร	ผลการประเมิน					
	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1.ชื่อหลักสูตร	4.10	0.88	มาก	4.10	0.88	มาก
2. ปรัชญา และวัตถุประสงค์						
2.1 ปรัชญา	4.20	0.79	มาก	4.60	0.70	มากที่สุด
2.2 วัตถุประสงค์	4.30	0.48	มาก	4.70	0.48	มากที่สุด
3 ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs)						
3.1 PLO1	4.70	0.67	มากที่สุด	4.60	0.70	มากที่สุด
3.2 PLO2	4.80	0.42	มากที่สุด	4.70	0.48	มากที่สุด
3.3 PLO3	4.60	0.52	มากที่สุด	4.00	0.67	มาก
3.4 PLO4	4.60	0.52	มากที่สุด	4.60	0.52	มากที่สุด

ตารางที่ 2

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรฯ (ต่อ)

องค์ประกอบหลักสูตร	ผลการประเมิน					
	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
4. โครงสร้างของหลักสูตร และรายวิชา						
4.1. จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	4.20	0.79	มาก	4.30	0.95	มาก
4.2. โครงสร้างหลักสูตร	4.50	0.53	มาก	4.20	0.79	มาก
4.3. รายวิชา	4.50	0.53	มาก	4.10	0.88	มาก
4.4. ความสอดคล้อง/เชื่อมโยงของรายวิชากับ ผลลัพธ์การเรียนรู้ และมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2565	4.50	0.53	มาก	4.60	0.52	มากที่สุด
5. การจัดกระบวนการเรียนรู้	4.50	0.71	มาก	4.40	0.84	มาก
6. การประเมินผลกระบวนการเรียนรู้	4.60	0.52	มากที่สุด	4.10	0.88	มาก
ภาพรวม	4.47	0.62	มาก	4.38	0.73	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้เฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นผู้ประเมินจำนวน 10 คน ได้ให้ข้อวิพากษ์เพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

1) ด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ผู้ประเมินมีความคิดเห็นว่า หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันและสถานการณ์ภายนอก โดยสถานการณ์และแนวโน้มที่ส่งผลให้ควรปรับหรือพัฒนาหลักสูตรนั้นมีความถูกต้องและเป็นจริงในปัจจุบัน และอนาคต อย่างไรก็ตาม ควรปรับข้อความบางส่วนให้สอดคล้องและทันสมัยมากยิ่งขึ้น ปรับปรุงโดยการรวมประเด็นที่ใกล้เคียงกันให้กระชับมากยิ่งขึ้น และเปลี่ยนการนำเสนอปัญหาจากเชิงลบให้เป็นเชิงบวก เนื้อหาสาระของรายวิชาในหลักสูตรมีความน่าสนใจในหลายวิชา และมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้พัฒนาให้เกิดความรู้ใหม่ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเรียนรู้ใหม่ในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ ควรปรับชื่อรายวิชาให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สื่อความหมายและวัตถุประสงค์ของรายวิชาได้อย่างชัดเจน

2) ด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์และผลลัพธ์การเรียนรู้ ผู้ประเมินมีความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสม แต่ควรปรับการเขียนให้เป็นความเรียงต่อเนื่องโดยไม่จำเป็นต้องแยกเป็นข้อย่อยเพื่อให้มีความกระชับและเชื่อมโยงกันดียิ่งขึ้น สำหรับผลลัพธ์การเรียนรู้ของบัณฑิตมีความเหมาะสมตามรายวิชาที่ได้กำหนด แต่ควรกำหนดและปรับลดจำนวนผลลัพธ์การเรียนรู้หลักให้กระชับมากขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องมี Sub PLOs เพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อน การเรียงลำดับผลลัพธ์การเรียนรู้ควรได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสม โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดขั้นสูง และควรปรับการใช้คำศัพท์ให้วัดประเมินผลได้ชัดเจน ควรใช้คำกริยาที่แสดงพฤติกรรมที่สังเกตได้ การแบ่งรายวิชาที่ได้แบ่งแยกไว้ตามชั้นปี

ควรมีการประเมินเชื่อมโยงสู่สมรรถนะแต่ละชั้นปีเพื่อตรวจสอบว่าสามารถเกิดขึ้นในนักศึกษาจริงหรือไม่ ซึ่งจะเป็นการทบทวนเพื่อเป็นการตรวจสอบเป็นระยะ

3) ด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรกับความเชื่อมโยงระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้กับมาตรฐานคุณวุฒิ ประเมินมีความคิดเห็นว่า ทั้งนี้ควรปรับการจำแนกตามผลลัพธ์การเรียนรู้ 4 ด้านให้ชัดเจนและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น การตรวจสอบตารางแสดงความเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชาควรได้รับการพิจารณาให้ครบถ้วน รวมถึงการทบทวน CLOs ให้สอดคล้องกับความเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชาในบางรายวิชาเพื่อให้เกิดความสอดคล้องและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

3. ผลการประเมินคุณภาพ คุณค่า และคุณประโยชน์ของรายวิชาในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ผลการประเมินคุณภาพ คุณค่า และคุณประโยชน์ของรายวิชาในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยนำเสนอผลการประเมินในภาพรวม ดังนี้

ตารางที่ 3

ผลการประเมินทุกรายวิชาในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในภาพรวม ตามกรอบ 3 คุณ

กลุ่มรายวิชา ในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป	ด้านคุณค่า			ด้านคุณภาพ			ด้านคุณประโยชน์		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1. รายวิชาที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ	4.37	0.61	มาก	4.43	0.73	มาก	4.23	0.77	มาก
2. รายวิชาที่ส่งเสริมการใช้ภาษาและการสื่อสาร	4.25	0.79	มาก	4.35	0.75	มาก	4.20	0.77	มาก
3. รายวิชาที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์อย่างมีประสิทธิภาพ	4.44	0.64	มาก	4.36	0.66	มาก	4.30	0.76	มาก
4. รายวิชาที่ส่งเสริมการเป็นผู้ใฝ่รู้ การจัดการตนเอง และความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	4.65	0.49	มากที่สุด	4.45	0.60	มาก	4.76	0.75	มากที่สุด
ภาพรวม	4.43	0.64	มาก	4.39	0.68	มาก	4.28	0.76	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ทุกรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ รายวิชาที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ รายวิชาที่ส่งเสริมการใช้ภาษาและการสื่อสาร รายวิชาที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์อย่างมีประสิทธิภาพ รายวิชาที่ส่งเสริมการเป็นผู้ใฝ่รู้ การจัดการตนเอง และความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีคุณค่า คุณภาพและมีคุณประโยชน์ เฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มวิชาพบว่า กลุ่มรายวิชาที่ส่งเสริมการเป็นผู้ใฝ่รู้ การจัดการตนเอง และความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีคุณค่าและคุณประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)

การออกแบบหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565 มีผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นได้ของหลักสูตรฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายวิชาในหลักสูตรฯ มีคุณภาพ คุณค่า และคุณประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยสามารถนำอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2565 ตามแนวคิดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ โดยเริ่มต้นดำเนินการจากการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ จากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ใช้บัณฑิต นักศึกษาและศิษย์เก่า ตลอดจนการสังเคราะห์เอกสารจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำมาสู่การกำหนดกรอบสมรรถนะ 4 ด้านเพื่อกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญในหลักสูตร โดยเฉพาะผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Program Learning Outcomes: PLOs) ซึ่งโดยครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญทั้งในด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะส่วนบุคคล และจริยธรรม โดยกำหนดให้การเป็นผู้ประกอบการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ การเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และการจัดการตนเอง และความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งเป็นทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นของผู้เรียนในรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้ข้ามสาขาวิชา และจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นสามารถพัฒนาสู่การจัดการสอนแบบโมดูลที่สมบูรณ์ได้ในอนาคต ลักษณะของสมรรถนะและผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรนี้ จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา (2562, 12-29) ณัฐพงษ์ พรหมวงษ์ และ อัจฉรา ศรีพันธ์ (2566, 119-132) และนันทนธร บรรจงปรี (2561, 146-154) และที่มีผลการวิจัยสอดคล้องกันว่า การพัฒนารูปแบบการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของหมวดวิชาศึกษา ครม.มีการบูรณาการแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรแบบเกณฑ์ความสามารถ (Competency-Based Curriculum) ร่วมกับหลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum) การใช้หลักการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ และการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างสาขาวิชาต่าง ๆ ตามหลักการและแนวคิดที่มุ่งเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และพัฒนาคุณลักษณะการเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตอบสนองความต้องการของสังคมและผู้ใช้บัณฑิต และการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนครอบคลุมมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

2. ผลการประเมินคุณภาพ คุณค่า และคุณประโยชน์ของรายวิชาในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายวิชาในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีคุณภาพ คุณค่า และคุณประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากหลายรายวิชาที่ออกแบบและพัฒนาขึ้น เช่น ผู้ประกอบการดิจิทัล การเตรียมรับมือภัยพิบัติในโลกสมัยใหม่ การเล่าเรื่องบนโลกดิจิทัล ศิลปะดิจิทัลเพื่อการสื่อสารสร้างสรรค์ การออกแบบนวัตกรรมบริบทเชิงพื้นที่อย่างสร้างสรรค์ เทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ และการ

วางแผนและการจัดการธุรกรรมทางการเงิน ได้มุ่งเน้นเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีทักษะที่จำเป็นให้พร้อมสำหรับโลกในปัจจุบันและอนาคต ที่ต้องดำเนินชีวิตภายใต้การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ที่ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็น นอกจากนี้ยังมีรายวิชา การบริหารความสัมพันธ์กับผู้อื่น การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัวเพื่อเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ การบริหารจัดการตนเองสู่ความสำเร็จ เพื่อมุ่งเน้นการเป็นมนุษย์ที่เข้าใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติ ใส่ใจต่อความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่งเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา และการผู้นำ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลกซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2565) ที่ได้กำหนดค่านิยมและแนวทางการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไปหมวดวิชาศึกษาทั่วไปไว้ว่าเป็นหมวดวิชาที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ให้พร้อมสำหรับโลกในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้เป็นบุคคลผู้ใฝ่รู้และมีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน เป็นผู้ตระหนักรู้ถึงการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา เป็นผู้ที่สามารถสร้างโอกาสและคุณค่า และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภัทร วรรณ จีรพัฒน์ธนธร และ สรศักดิ์ เชี่ยวชาญ (2561, 63-69) ที่พบว่าเป้าหมายสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ประกอบกับอาชีพผู้ประกอบการนั้นได้รับความสนใจจากคนหลากหลายวัยมากยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์หรือรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับทางด้านธุรกิจศึกษา และความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อมุ่งเน้นการบูรณาการศาสตร์ทั้งทางด้าน การบัญชีการเงิน การจัดการ การตลาดการจัดการทรัพยากรมนุษย์และความรู้อื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อบ่มเพาะการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นการเตรียมทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสู่สังคมผู้ประกอบการของประเทศในอนาคตอันใกล้ นอกจากนี้กลุ่มรายวิชาที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพยังสอดคล้องกับกลยุทธ์ของ UNESCO ด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีในการศึกษา (2022-2025) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (UNESCO, 2021) ใน 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ที่เน้นการพัฒนาเครื่องมือ กรอบการทำงาน และแนวปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้สอนและผู้เรียนในมุมมองของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้บุคคลสามารถปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล 2) การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ (Media and Information Literacy) ที่ช่วยให้บุคคลสามารถเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน และสร้างสรรค์สื่อและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างมีความรับผิดชอบ เคารพในความหลากหลาย และมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองที่ตื่นรู้ 3) การใช้ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด (Open Educational Resources) ที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิดอย่างสร้างสรรค์ เร่งการสร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยีในการศึกษา เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทุกคนเข้าถึงได้โดยเสรี และ 4) สิทธิมนุษยชนและจริยธรรมดิจิทัล (Digital Human Rights and Ethics) ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีอย่างเคารพสิทธิมนุษยชน ปลอดภัย และมีจริยธรรม ตลอดจนสอดคล้องกับแนวปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับสมรรถนะดิจิทัลสำหรับคุณวุฒิระดับปริญญาตรี 2561 ในระดับที่จำเป็น ซึ่งประกอบด้วย 6 สมรรถนะหลัก คือ 1) การสืบค้นและการใช้งาน ที่เน้นการใช้เครื่องมือ

ต่าง ๆ เพื่อสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล และการตระหนักถึงประเด็นลิขสิทธิ์ 2) การสร้างสรรค์และนวัตกรรม ที่ครอบคลุมการผลิตสื่อดิจิทัลและการเรียนรู้หลักการพื้นฐานตามคำแนะนำ 3) เอกลักษณ์และคุณภาพชีวิต ที่เน้นความตระหนักถึงความปลอดภัยออนไลน์และการปกป้องข้อมูลส่วนตัว 4) การสอนหรือการเรียนรู้ ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีที่หลากหลายในการเรียนรู้และการจัดระเบียบข้อมูล 5) เครื่องมือและเทคโนโลยี ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลายได้อย่างคุ้นเคย และ 6) การติดต่อสื่อสารและการประสานงาน ที่เน้นการใช้เครื่องมือที่หลากหลายเพื่อการสนทนาและทำงานร่วมกับผู้อื่นแบบออนไลน์

สรุป (Conclusion)

การวิจัยเรื่องการออกแบบหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ได้ผลการวิจัยที่สำคัญ 2 ประการ ประการแรก การออกแบบหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปตามแนวคิดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ ได้กำหนดกรอบสมรรถนะหลัก 4 ด้าน ประกอบด้วย การเป็นผู้ประกอบการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ การเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และการจัดการตนเอง และความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs) 4 ข้อที่ครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ในด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะส่วนบุคคล และจริยธรรม และจัดโครงสร้างหลักสูตรเป็น 4 กลุ่มรายวิชา รวม 24 หน่วยกิต โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ข้ามสาขาวิชาและการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น ประการที่สอง ผลการประเมินหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้เฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายวิชาในหลักสูตรมีคุณภาพ คุณค่า และคุณประโยชน์อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กลยุทธ์ UNESCO ด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีในการศึกษา และตอบสนองความต้องการของสังคมในการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้สร้างหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่เสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565 อย่างครบถ้วนทั้ง 4 ด้าน และได้ผ่านประเมินคุณภาพของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ซึ่งผลการประเมินแสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการออกแบบหลักสูตรควรให้ความสำคัญกับข้อมูลและสารสนเทศจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ (Stakeholders) อัตลักษณ์ของสถาบันในการพัฒนารายวิชา และองค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อให้ผลลัพธ์การเรียนรู้และหลักสูตรสอดคล้องกับอัตลักษณ์สถาบัน รวมถึงหน่วยงานต้นสังกัดและตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างมีความครอบคลุม

2. การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล สถาบันการศึกษาควรพัฒนาระบบการประเมินเชื่อมโยงสู่สมรรถนะแต่ละชั้นปี เพื่อตรวจสอบว่าผลลัพธ์การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นในนักศึกษาจริงหรือไม่ และควรมีการทบทวนความเชื่อมโยงระหว่าง CLOs กับ PLOs ให้ครบถ้วนและเป็นระบบ

3. การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบโมดูล ควรพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นสู่การจัดการสอนแบบโมดูลที่สมบูรณ์ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจและความต้องการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยที่พบว่าหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับมาก รวมทั้งรายวิชาในหลักสูตรมีคุณค่า คุณภาพ และคุณประโยชน์ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางการนำไปใช้ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาการนำหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2565 ไปใช้ในบริบทจริงเพื่อให้ทราบถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรและผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชาที่แท้จริงจากบัณฑิตผู้ใช้หลักสูตร

2. การศึกษาผลกระทบระยะยาว ควรติดตามศึกษาผลกระทบของหลักสูตรต่อคุณลักษณะและการปฏิบัติงานของบัณฑิตหลังสำเร็จการศึกษา เพื่อประเมินความสำเร็จของหลักสูตรในการเตรียมพร้อมและพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

3. การพัฒนารูปแบบการประเมินผล ควรวิจัยและพัฒนาเครื่องมือและวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้แต่ละด้าน โดยเฉพาะการประเมินทักษะและคุณลักษณะส่วนบุคคล

เอกสารอ้างอิง (References)

- จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา. (2562). การพัฒนาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 9(2), 12-29. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jrcd/article/view/143656>
- ณัฐพงษ์ พรหมวงษ์ และ อัจฉรา ศรีพันธ์. (2566). แนวทางการจัดการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกของนิสิตระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย. *วารสาร มจรสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 12(2), 119-132. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jssr/article/view/256491>
- นันทนธร บรรจงปฐ. (2561). *การพัฒนาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต].
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่10 ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2562). *หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป หลักการและวิธีดำเนินการ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร และ สรศักดิ์ เชี่ยวชาญ. (2561). การศึกษาการเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคมผู้ประกอบการ. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 33(2), 63-69. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/eduku/article/view/246098>
- มารุต พัฒนผล. (2558). *การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา*. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์.

- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2564). *รายงานฉบับสมบูรณ์ประเทศไทยในอนาคต Future Thailand มิติที่ 3 การศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- สมเกียรติ อินทสิงห์, สุนทรี คนเที่ยง, นิธิดา อติภทรนันท์, พงษ์ศักดิ์ แป้นแก้ว, นพัต อัครภรณ์, ศักดา สวาทะนันท์ และ นางลักษณ์ เขียนงาม. (2560). การวิพากษ์กระบวนการวิชาในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตามกรอบ 3 คุณ. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 32(1). 36-46. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/eduku/article/view/85864>
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2565*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุรีย์ จินเรือง, วิภาศิริ นราพงษ์ และ ปวีณภัทร นิธิตันติวัฒน์. (2561). การศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์สาขาศาสตร. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี*, 29(2), 207-216. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/pnc/article/view/162191/>
- Oliva, P. F. (2001). *Developing the curriculum* (5th ed.). Allyn & Bacon.
- Saylor, J. G., & Alexander, W. M. (1974). *Planning curriculum for schools* (3rd ed.). Holt, Rinehart and Winston.
- Sessums, C. D. (2016). What is OBE?: Unboxing outcomes-based education. <https://www.d2l.com/blog/what-is-obe/>
- Spady, W. G. (1994). *Outcome-based education: Critical issues and answers*. Arlington, VA: American Association of School Administrators.
- UNESCO. (2021). *Global education monitoring report 2021/2: Non-state actors in education: Who chooses? Who loses?* UNESCO Publishing.